

poněvadž v obojím případě podklad rozhodnutí jest týž, totiž na jedné straně majetkové poměry otcovy, na druhé straně potřeby dítěte. Z toho nemůže činiti vyjimky ani ten případ, že dávky výživného stanoveny byly rozsudkem v souvislosti se zjištěním otcovství. Rozsudkové rozhodnutí o dávkách na výživné nevede k materiální právní moci v tom smyslu, že by výše dávek byla nezměnitelná. Neboť, změní-li se později podklad, v rozsudku pro výši dávek předpokládaný, totiž buď majetkový stav otcův, buď potřeby k výživě neb obojí, doznává tím přiměřené změny též otcova povinnost k výživě a vyžaduje opětovné úpravy. Není žádných důvodů provést úpravu tuto pořadem právním, postačují-li k ní prostředky řízení nesporného.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů.

Důvody:

Nelze souhlasiti s názorem rekursního soudu, že poručník nemanž. nezl. dítě může se domáhati v nesporném řízení zvýšení výživného, určeného rozsudkem ze dne 20. prosince 1911. Ze znění § 16 cís. nař. ze dne 12. října 1914, čís. 276 ř. z. (první dílčí novely k obč. zák.) nevyplývá, že zákonodárce zamýšlel, by ve všech případech, kde otcovství není již sporno, bylo vyměřeno výživné v řízení nesporném, bez rozdílu jakou cestou bylo otcovství zjištěno a že se při tom jen předpokládá, aby prostředky řízení nesporného k tomu stačily. Porovná-li se první odstavec s druhým odstavcem citovaného tu §, jest patrné, že odstavec první má na mysli jednak uznání otcovství v řízení mimosporném, jednak cestou sporu, kdežto odstavec druhý, jsa v souvislosti s prvním, ponechává vyměření výživného mimospornému soudci jen tehdy, když bylo otcovství v mimosporném řízení uznáno. Pro opačný názor není v zákoně dostatečné opory. I když vyžaduje zvláštní péče o děti, jež jsou dle § 21 obč. zák. pod obzvláštní ochranou zákonnou, by soud v podobných případech, pravidelně naléhavých, z úřední moci zakročil, sluší poukázat na to, že obdobné použití § 142 odstavec druhý obč. zák. v novém znění bylo by nemístné, protože toto ustanovení předpokládá, že úprava poměrů a povinností rodičů k dětem při rozvodu neb rozluce manželství stala se v řízení mimosporném, a předsebere takto soud při nastalé změně poměrů jen novou úpravou dřívějšího »opatření«, učiněného cestou mimospornou. Ostatně týká se ustanovení § 142 jen manželských dětí rodičů, jejichž manželství bylo rozvedeno, nebo rozloučeno, pročez nelze ho použítí na tento případ. K tomu se ještě dodává, že pojem »opatření« není totožným s pojmem »rozhodnutí«, a že pojem opatření rozhodnutí v sobě nezahrnuje. Z těchto úvah nutno dojítí k úsudku, že účinek rozsudku okresního soudu ze dne 20. prosince 1911 nemůže býti odstraněn usnesením vydaným v nesporném řízení, nýbrž jen novým rozsudkem.

Čís. 824.

Uznána-li napotom za neplatnou dohoda o rozvázání společenské smlouvy, nelze pro minulost domáhati se obnovy společenské smlouvy, nýbrž jen náhrady škody.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1920, Rv II 268/20.)

Sporné strany uzavřely společenskou smlouvu, žalobce vložil do podniku 8000 K, vše ostatní dala žalovaná; žalobce měl býti v obchodě činný jako nakupovač, o zisk se měli dělití rovným dílem. Spolek trval však jen týden, načež byl k naléhání žalované, že spolku nechá, že musí do lázní, souhlasnou vůlí smluvních stran rozvázán, žalobce dostal vklad zpět a mimo to mu byl vyplacen podíl na zisku. Žalovaná vedla pak obchod nějaký čas na vlastní účet. Žalobce domáhal se žalobou, tvrdě, že ho žalovaná svedla k rozvázání smlouvy lstivým předstíráním, by žalovaná byla uznána povinnou složit mu účty až do skutečného skončení obchodu. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl, shledav povinnost žalované odůvodněnou tím, že žalobce byl omylem, vzbuzeným žalovanou, sveden k projevu o zrušení smlouvy, k němuž proto nelze přihlížeti. O d v o l a c í s o u d žalobu zamítl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dlužno se především tázati, má-li žalobce nějaký zájem na tom, aby mu žalovaná složila účet t. j. může-li od ní žádati podíl na zisku, neboť o jiný zájem dle povahy věci vůbec jíti nemůže. Dejme tomu, že žalobce dal se k rozvázání smlouvy pohnouti jen tvrzenou lstí žalované; pak není ovšem dle §u 870 obč. zák. vázán rozvazovací úmluvou. Je to t. zv. omyl v poňmutce, zde přivoděný udanlivou lstí strany druhé; úmluva je neplatná jen relativně t. j. na neplatnost může žalovati jen strana, v cmyl uvedená. Není o tom pochyby, že neplatnost působí od tehdejška (extunc), věc dlužno uvést v předešlý stav, tak jakoby se smlouva byla nestala (§ 877, 874, 1323 obč. zák. Krainz, Syst. I. str. 296 n., Till, Pr. pryw. austr. str. 374), ale ovšem tato základní zásada může platiti jen tam, kde uvedení v předešlý stav je podle povahy věci možné: není-li, nastupuje jen nárok na náhradu škody (§ 874 obč. zák.). Při smlouvách zavazovacích je pravidelně v podstatě možné, jinak ale při rozvazovacích: tak zvláště v daném případě. Není možno obnoviti spolek pro minulý čas vůbec, zejména tedy zde pro čas, po který žalovaná obchod vedla sama a na svůj výhradný účet. Spolek předpokládal, že žalobce účastní se vkladem 8.000 K a svou činností jako nakupovatel, v řečeném minulém období však neměl žalobce v obchodě ani vkladu ani nepřispíval svou prací: to ale bylo podmínkou jeho podílu na zisku. Když tyto jeho dvě aktivní položky v podniku chyběly, nejsou tu předpoklady společenskou smlouvou pro podíl na zisku ustanovené a podíl mu nepřisluší, nedáť se také ani určit. Kdyby byl setrval na žádosti za obnovení spolku a bylo by žádosti místa dáno, musil by opět složit vklad 8.000 K a účastniti se svou vymíněnou činností a od té pak by mu opět podíl na zisku dle smlouvy příslušel. Za mezidobí však může žádati jen náhradu škody, a ten význam má tu neplatnost od tehdejška. Tento nárok však má jiné základy a neopravňuje ho k žádosti za složení účtů. Nemá-li však nároku na podíl na zisku, mizí jediný důvod, pro který by účty požadovati mohl, i bylo proto tak uznati, jak se stalo.